

SOUSEDÉ

Historie z předminulého století Napsal Alois Jirásek

Loni byly smutné vánoce — ale jaké letos nastávají!

„Půjde-li to tak dále, ozebraží nás do jednoho, a bude to zase jako za starodávna, kdy lidé ze svých stavení a statků utíkali!“

Tak trpce zvolal konšel Březina, když s primátorem odpoledne z radnice odešel.

„Dvacet zlatých z usedlosti měsíčně. To je daň! Dvacet zlatých měsíčně! Kdo to vytkne, kdo to vydrží!“ primas zabědoval.

„A my to máme ještě vymáhati, my máme své krajany nutit a dohnát!“ povzdychl Březina. — „To je vláda! Nežli takovou, to věřte mně, že raději bych, jak jsem starý, pušky se chopil!“ V tom umkl, an svého domu došel, spozoroval, že manželka jeho, stoji u okna, prudee na něj zakývala. Rozloučiv se s primátorem, vešel kvapně do stavení.

Panímáma stála u stolu, na němž ležel uchystaný uzel. Jifík, jenž byl světlníci přecházel, nyní se zastavil.

„Pojďte, pantáto, pojďte a domluvte Jifíkovi,“ volala konšelka z daleka. „Neslyšel jste? Právě teď tu byl starý Hladina Radeševský. Po všech je boží dopuštění. Prusaici tam berou na vojnu. Hladina se dušoval a — Jifík nechee uvěřit. Ženu ho pryč, aby utekl.“

V tom se náhle ve světlníci stímlo. Spustil se prudká chumelice, již vítr sem tam houkl. U Březinů si toho nikdo nepovšiml. Když konšel vyslechnou ženinou zprávu, na všecko se vyptal, zamyslel se na okamžik, a pak, pohlednuv vážně na statného, vzrostlého syna, pravil:

„Bude lip, půjde-li. — Co na plat. — Jistota.“

„Ale co vy?“ zvolal Jifík. — „Jak vás tu mám nechat? Ještě není tak zle! Co si —“ v tom umkl, jako by uřel, a zrak jeho upřel se oknem ven do chumelice, odkudž zavznělo pronikavé vykřiknutí ženského hlasu:

„Ježíš, Maria, Josef! Už je ženou! Mužští, kde jste kdo, utíkejte!“

Březinová zůstala v ten okamžik jako omráčená. Nemohla promluvit a třesou se na celém těle, pohlédla s muže na syna. Teprve když Jifík se hnul, chtěje ven vyjít, aby se přesvědčil, chytla ho prudce, křecovitě za ruku. „Zůstaň, sehovej se.“

Zatím už Březina ven vyběhl před dům, tam kde metelici znamenité pobíhaly postavy mužské a ženské. Když se za chvíli vrátil, pravil:

„Nelekej se, ale je pravda, co prve povídala. Na svých Prusaicích sbírali násilím k vojsku a teď je ženou sem, přes Policii do Broumova.“

Panímáma v ouzkosti své chopila se připraveného uzlu a všecka vyděšená, ptala se:

„Ale kam s hochem?“

„Chasníci už utíkají i mladí mužové.“

„Pro Boha věčného, v tomhle počasí!“

Hluku venku přibývalo, znatky a strach rozšířily se po všem městě, zvláště když teď v ulici od Bezděkova zahlaholila polnice a hned na to vjelo několik jezdecků na náměstí. Byli to pruští husaři v pláštěch až po nos zahalení. — Vrstva sněhu ležela na nich, na kalpacích i na hřívě unavených koní. Jeli v čele divného, smutného zástupu. Asi šedesát mladých mužů kráčelo v neurovnalém houfu, stráženi jousec i v boku i v zadu pruskými husary. — Kdyby měli na sobě stejnojmenný vojenský, jako zajatci by vypadali. Takto spíše zločincům se podobali nebo každý z nich byl na rukou spoután a vždy pak několik jich tuhý provaz v jeden tłum spojoval. A nebyli to zločinci, ale nešťastníci, jež pruští žoldnéři po klidných vřech sehytali od práce, od teplého krbu odtrhali, a je tak, jak byli, ven tou chumelici a psotnou prýh hnali. Nejednu z těch ubožáků byl bez šepce, a vítr smlele sháněl mu mokré, zasněžené vlasy do rudého čela, do zamoždralé zimou tváře; nejednu byl bez kabátu nebo v lehké kazace. Každý pak měl ruce brunatně zčervenalé, naběhlé, oznožené, každý chvil se a třásl zimou a rozklebením. Byli to synkové a de-

ledinové z okolních vesnic; nejednou však už léta jonácká mlula. —

Ti malomyslně, jako zničení před se hleděli, oni zase ve tváři zamračení málo hněv a vztek svůj tajili. Nad hlavami jejich přes tu chvilku zavznělo surové zaklení a zahrmonování hlídajících je husarů, zvláště když ze zadu ozvalo se bolestné zahronekávání a zoufalý pláč několika žen, které za smutným průvodem tím klesaly. Začaly s pláčem a hořekováním ve vsi, když vyrvali moel jim muže a dětem živitele, hořekovaly a plakaly, prosily a žádomy celou cestu mrazem a sněhem. Ale arde žoldnéřův pruských bylo jako ten led a sněh.

Když pláč a nářek uší jejich příliš bodal, když zoufalé ženy k mužům svým se prodíraly, když husary za třmeny chytaly pro Boha prosíce, aby zastavili a muže pustili, tu blýskla se nejedna šavle a plochou dopadla na nešťastné prosebnice, odhánějce je nemilosrdně.

Odhnalna, však nezahmla. Kdyby v ten okamžik do nich sekali, neproběhly by. Zůstaly vzadu, ale kráčely v před. Ten temný houf, dusot a hluk před nimi byl jim vůdčem. I plakati mnohé přestaly a hořekovali. Už nemohly. — Srdce usedalo, prsa křecovitě se zvedala a z hrdla vyrážel chvilkami bolestný hlas, smutnější a hroznější než pláč a nářek.

Teď, když vorbíři se svými zajatci do města vjížděli, jaly se ženy novou silou hořekovati; prosíce pro Bůh všechny, kdo jsou dobří, aby jejich mužům pomohli. Na náměstí se průvod zastavil. — Důstojník, jenž velel, zájel přímou k domu, kdež stráž přecházela, a by zprávu podal. Již chtěl a koně neskočiti, v tom plukovník sám vyšel ven, vyslechl zprávu. Již chtěl dáti rozkaz, aby zajaté dále k Broumovu vedli, an jeho pozornost upoutal kněz beze svrchního roucha, jen tak v klerice, jenž do té chumelice patrně na kvap vyběhl, a teď k němu mřil. Byl to pater Bonaventura Pitř.

Lid, většinou ženské a staří mužové, kteří se kolem nebohých odvedených sběhli, obrátili zraky své tam, kde stál vysoký plukovník v fasanatém pláští a před ním kněz v klerice, kterouž tučící vítr zdouval.

„On se přimlouvá! Prosi!“ ozvaly se hlasy, a všichni, sousedé a sousedky, zvláště pak nešťastníci a jejich ženy, jimž z nenadání svit naděje v černé zoufalosti se zakmitl, upřaly dychtivě zraky své tam, odkud jim kynula spása. Nejedno srdce tu hlasitěji zabušilo, nejedno na okamžik jako by stieho. Chumelilo se, vítr hnul husté padající sněh přes ten zástup. — Ale všichni stáli tu, ničeho nedbajíce, jako z kamene vytesané skupení. — Jen plukovník rukama záporně pohnul, pak zase jako by se utišil, a domlouvajícímu, prosícímu knězi naslouchal. — Ó znali ve městě ta výmluvná ústa. — Jestliže P. Bonaventura nie nezmůže, tak je po všem veta. — He — ještě prosí — ah, teď seprjav ruce, požvedl je k plukovníkovi. — Ten však hlavou zakrouživ, mávnul rukou, pak rozkázav něco důstojníkovi, vedle na koni čekajícímu, odešel do domu. Důstojník i pater Bonaventura zamřili k nešťastníkům.

„Marně jsem za vás prosil!“ — promluvil k nebohým, jsa pohnut. „Jen tolik povolil, aby vám pousta uvolnil a aby ste tu chvíli sobě odpočali.“ Teď nastala kněží krušná chvílka. — Viděl, jak zpráva jeho na všechny účinkovala; již obklopily jej plačící ženy, z nichž některé prodává se ku svým mužům, je objaly, volajíce, že se nedají odtrhnouti.

Sousedé i ženské, kteří se tu shromáždili, rozpřehli se na slovo P. Bonaventury, aby hned o pět se vrátili — ne však s prázdnou. Zatím, co byl litostný kněz všecky poutaje, jež u sebe měl, mezi spoutané venkovany rozdal a na svůj řád chleba a nápoj přinešl poručil, smel každý co mohl — ten čapku, ten kazajku, šátek nebo jiný kus oděvu, onen jídla, aby měli ubožáci na cestu. Když pak pruský důstojník rozkázal, aby se dále šlo, odvrátil pater

Bonaventura svou tvář. — Zde již nie nepomohlo. Suroví vojáci násilím odtrhli od mužů zoufalé manželky.

Již dali se jezci na pochod. Ó jak se zajatci ohlíželi, jak volali a křičeli! — Teď z domova je ženou do ciziny, tam do nenáviděného kabátu je obléknou, zbraň do ruky jim vtisknou, mezi surové vojáky cizího jazyka rozestřikají a donutí, aby pak bojovali pro své vlasti, aby stříleli na své krajany, aby sloužili cizímu králi! A z toho otroctví nebude do smrti vyvážnuti.

V chumelici a v nastávajícím šeru zanikli ubožáci a jen hlasy jejich ještě zněly z temna, až i ty pak potuchly. Náměstí ticho; smutně se domáči rozházeli a zpět braly se nešťastné vesničanky jako od hrobů svých mužů. Ó jaká to cesta tím smutným, zimním podvečerem, jaký to návrat do rodných vsí, do chudých chatřič k osiřelým, hořekujícím dětem!

Pusto bylo v polích a jen vítr žena se divoce, vzdouval bílé kotouče sněhu. Ale tam za městem k severozápadu, kde vypínal se do šera táhlý, kamenitý Ostas — co tam se děje? Stezníky nyní zavátými, a přímo přes pole, přes měkkoty a břehy ženou se lidé, každý utíká, jako by měl nepřítele v patách, a nedbá na cestu, nedbá mrazivého větru, jenž mu sněh do tváře žene. — Padne-li kdo, zaboří-li se do závětří, nikdo si ho nevšimne a darmo volá na druhá, aby mu pomohli, posekcal. Utíká každý před soudem, jaký stihl venkovany, jež před chvílí vedli městem. Nejmůdří z města tu utíkají, kterým nejspíše bylo se nadíti vojenského kabátu. — Přehli jednotlivě, tajně, aby nebyli pruskou posádkou spozorováni, ale všichni měli jeden cíl, a proto se cestou setkávali. Mezi prvními byl Jeliplivý Martin, jenž ač na útek porád byl připraven, tak se strachem popletl, že přehř jak byl, v kabátě. Dobře, že sněh hustě padal a závoj tmy se na krajinu skláněl. — Uniknu-li tak přehájejí i jejich stopa slídivosti nepřítelské. — A již pozvolným, ale značně stoupajícím svahem dostali se až na výš, kde počínal tmavý les až sem z boků skalné hory, jako dlouhé, vlečné rohože spuštěný.

Ó jak to starým hvozdem hučelo, jak sněh lepil se na omáčených kmenech, jak ukládal se na baluce na a rozmetané lesem skály. — A tím nehošným přístřeším brali se mladíci výš a výše, sněhem se brodice a do závětří zapadajíce, aby si na temeni mezi skalami a ve slujích vyhledali přístřešek a útulek.

Tnělo se víc a více, a strach šel černým, nehošným borem. — Zvěř zalezala do svých pelech, a si netroufajice a člověk přehaje před člověkem, chtěl tu noco-ovati, přebývat.

A přece byl každý rád, když v té pustině se ocitli, a nejedni si pomyslil:

„Raději zmrznu, než abych Prusům do smrti sloužil!“

A teď, když konečně v závětří mezi skalami do tmy třelíci veliký oheň, ovšem ne bez velkého namáhání, sobě zatopili a kolem něho se kupili, bylo jim lépe, ač kolem pustou tmou vřít hučeti a nářikati neustal, než tam dole ve městě. Tam ne teď jeden jonák a mladý muž, jenž se domníval, že ve městě tak zle nebude, srdečně toho litoval, že již odpoledne nedal se na útek. Ve městě bylo boží dopuštění. — Z domu vyběhali lidé; vojáci, pěší i husaři hnali se huť za nimi ulici jako za švanou zvěř, nebo vráželi s křikem a klemba do domů sousedních.

Sotva že se město prve poněkud utišilo, když husaři se zajatými jonáky odtrhli, a již nová hrůza přihnalna se z nenadání. — Přiharovalat od Broumova s vešerem četa husarů, a ti za pomoci pěchoty ve městě leželi, počali konati svou činnost, bříčkou práci, jakou dnes kamarádi jejich po všech vykonali. Byl to hrozný večer, plný zmatku, křiku a hrůzy. — Konšel Březina div že se za hlavu nechytil, že prve synu svému povolil. — Ten nyní, když všecko v městě bylo vzhůru, vylet ze svého úkrytu ve sklepě, odkud jej otec zavolal. — Nebylo už tu bezpečno. — Březinová všecka trnouce, ve strachu se ohlížela, nejdou-li již ti katanové odvést jí jediného syna, jediné dítě,

„Pospěš zadem, je tma, snad se ti podaří!“ — pobízel konšel. „Nezdřívaj ho, matko!“ — napomínal netrpělivě manželku svou, když chtěla syna křikem požehnat. — V tom sebou všichni trhli. — Tlupa vojáků hrnula se s ní a konšel zaslechl hrubý hlas: „Tady mají také hezkého kloučka — vim to.“

„Přebni, pro Boha!“ — zřikl konšel, pozbyv své rozvahy. — A když viděl, že Jifík žene se chodbou na dvorek, do zahrady, rychle se obrátiv, šel vojákům vstříc, aby je zadržel. — Panímáma stála na chvílku jako bez hnutí. — Na tváři její bylo viděti úzkost mateřského srdce. — Pak dala se za synem. Všude v sousedství bylo hlučno; na dvorku Peškové ozývaly se dva hrubé, mužské hlasy. Zajístě pruští vojáci. Březinová hleděla za tmavou postavu, kvapějí zahradou. Ještě jí nikdo nepozoroval. Ale v tom již u Peškové na dvorku strhl se pekelný křik.

„Tam někdo utíká! Za ním! Za ním!“

Viděla muže podél plotu se ženoucího a teď — ó hrůzo — zablesklo se tmou, rána zabřměla a Březinová vykřikla pronikavě. V rudém zásvitu vstřetela zakmitla se jí Jifíkova postava na plotě, a něhož, jak dobře viděla, ihned stětel. Byl stělen či živ?

Březinová na nie nedbajíce, běžela, co jen staré nohy jí sloužily, dvorkem a zahradou, až stanula u plotu. Kolem se opět tma uložila. Ubohá matka sehnula se a tápajíc ve studeném sněhu, volala pronikavě:

„Jifíčku, jsi-li živ? Můj drahý Jifíčku, ozvi se, ozvi se!“ Ustala, naslouchala hledíc do tmy, ale syn se jí neozval, jen vedle zavzněly hrubé, hněvivé hlasy. Konšelova námerky neuměla, ale tolik vyrozuměla, že vojáci strašlivě klnou a jí hrozí. Uvolnilo se jí. Ať si dělájí co chtějí, jen když Jifík unikl. Vracela se do stavení; ale na půl cestě rázem stanula, jak jí u srdce píchlo. Což kdyby, napadlo jí, byl Jifík raněn a se svou ranou kdyby utíkal? Což kdyby ho někde v poli síla opustila, a on sklesl a zůstal ležeti v širém poli, ve mrazu a tmě a tam bídně zahynul. Všecka sklíčena vstoupila do stavení. A tam! Vojáci stáli se na prázdničném hnízdě, v němž ze krásného ptáčka polapí, doufali. Vybíjeli světlníci, tloukli nářadí, a nejedna rána svezla se na cihladnou hlavu konšelovu, na němž vynucovali vyznání, kam že upřel jeho syn. Ale kdyby mu ji usekli, kdyby ho na skřípec natáhli, nepovděl by.

I zuřivé vojsko konečně se unavilo. S lovem však nebyli spokojeni. Klna, počtal rytmistř těch několik lapaných tovaryšů a synků a zle kázal husarům, že jich více nepřivedli. Bylo již dlouho po půl noci, a město konečně utieho. Tma zavládla. Jen u Březinů lampička ještě mrkala.

Ztrápená konšelka seděla u lože, na němž odpočíval její muž. Každé chvílky sála mu obkladek s hlavy a obložila ji čerstvým. Ó jak jejího pantátu zuřiví vojáci ranami zahavili! — Byla to hrozná noc. Kolem ve světlníci všecko rozmetané, nábytek roztrískán, nádobi potlučeno. — Ale toho všeho, co by jindy pořádku milovnou hospodyní poděšilo, si Březinka ani nepovšimla. Pěče její byla u milé, raněné hlavy a mysl jí bloudila pustou nocí, ve které zanikl její Jifík. — (Pokračování.)

OLUS Shirts

are COAT CUT, have drawers instead of tails, and can't work out of trousers. Remember, — if it isn't coat cut it isn't OLUS.

All Fabrics
All Patterns
\$1.50 to \$10

Ask Your Dealer
PHILLIPS-JONES CO.
MAKERS, NEW YORK

Turn Your Shirt-Tails Into Drawers
What Good Is A Shirt-Tail Anyway?

Zdarma Pro Muže

50,000 KNIH

Uplně Zdarma

Je to zázračná kniha a posílá se POUZE MUŽŮM. Ona vám poví proustou, pochopitelnou řeč, jak lze vyléčiti ztracenou mužnost, otravu krve či syfilis, strátu životní síly, strátu síly, újedy, nezdrženlivost, žaludeční, jaterní, ledvinové a měchýřkové nesnáze, revmatism, kapavku a nově chycené nemoci, sčleninu roury močové a všechny nemoci, vlastní mužům, ve vašem vlastním domově, privátně, tajně a za velmi nízkou cenu. Tato bezplatná kniha vám poví, proč trpíte a jak můžete se trvale vyléčiti. Obsahuje celá skládání vědomostí — právě to, co každý lenatý i svobodný muž měl by věděti. Tato kniha byla sepsána lékařem, který věnoval léta studií a zkoumání těchto zvláštních nemocí.

Pamatujte, že se posílá naprosto zdarma, vyplacené, v prosté zapečetěné obálce. Neposlajte žádných peněz — pouze napište zřetelně svoje jméno a adresu na spodní kupon a pošlete nám jej ještě dnes.

KUPON NA BEZPLATNOU KNihu.
DR. JOS. LISTER & CO.
B. 102-22 Fifth Ave., Chicago.

Přímově: Die váš náležlý byl bych poslán, kdybyste mi poslal úplné zdarma jednu z vašich bezplatných knih pro muže.

Jméno.....
Ulice a číslo.....
Město..... Stát.....

Pozor! Pozor!

Buďte bedlivými, když opouštíte káru a neobcházejte jí nikdy nadem, dokud jste se drve nepřesvědčili, že nejede jiná kára opačným směrem. Negozornost může snadno býti příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým počínáním, zabránit možnému případu neštěstí.

Omaha & Council Bluffs Street R. R. Co.

Nejmodernější
na jímání otravné mšice
Roznický a Uze-
nářský závod v. o.
1401 jižní 16. ul.
CYRILL HROMEK
Čerstvé maso, jakéž i výborné masné výrobky a vnitřní dřívě se dováž. Zavolejte tel. Douglas 1316

Choeme Vám prodati dříví pro Váš dům a stáj.
Pošlete Váš rozpočet k bezplatnému uvázení

Laciné dříví

Pište si o ceně, materiálu, dovezení až na Vaši stránku
HOWLAND LUMBER CO.
517 No. 24. St. So. Omaha, Neb

Česká masť
Pi Rosie Kretschmer,

ranhojčeka a výrobceitelka proslulé české bylinné a vyřádné masť. **TRÍ DRUHÝ.** Masť tato jest výborným prostředkem proti otravě krve; dále léčí kožníkem, revmatism, čerstvé neb zastaralé rány, nežit, karbunkule, zlatou žlu, oční ne-duhy, vyrážky, liše, atd. Tyto masť vyléčily na sta trpících a pro svoji spolehlivou léčivost nemají sobě rovné. — Navštivte ji osobně nebo dopište, udavte popis své choroby. Krabička 50c, na venek 55c. Adresujte 41.3m

MRA ROSIE KRETSCHMER,
3021 So. 10. St., Omaha, Neb.
Phone Douglas 8229.

LOUIS BERKA,
Český právník a veřejný notář
336 Bee Bldg., Omaha

Vynahá děditelů a stovárna majetek zle. v Čínách. Já vám dobrou radu a zastupuji vás ve všech soudních případech. TEL. DOUGLAS 3007

Schmoller & Mueller's

Jediný obchod v Omaze, kde můžete srovnati

VICTOR VICTROLA
—
COLUMBIA GRAFONOLA

detail po detailu.

Navštivte naši obchodní místnost a nechte nás zahráti vám vaši oblíbenou píseň na našem pokusném stroji. Úplný sklad rekordů. — Mnoho různých vozů pro výběr.
Ceny od \$15.00 do \$200.00.
Splátky dolar týdně.

SCHMOLLER AND MUELLER PIANO COMPANY,
1311-13 Farnam St., Omaha, Neb

Nejstarší sklad pian na světě

F. J. KUGLER

vykonává práci zmloukou, jakož i písařskou, cementovou zhotovky a soko-ly, zisteray a všece vás, co do oboru toho spadá. Rychle a za ceny nejmenší. — Za práci v každém oboru se radí!

3517 11th 13. ulice.
OMAHA NEBRASKA
Volejte telefonem: Douglas 7445.

Chcete se naučiti
anglicky za tři měsíce? —
Objednejte si u nás učeb-níci profesora Zmrhala:

'Anglicky snadno'
Pouze 50c. poštou 55c

POKROK PUBLISHING CO.,
1417-19 So. 13. Str., Omaha, Nebr.

JOS. T. VOTAVA,
PRÁVNÍK

Úřadovna: 4 patroje 800
Bee Building.
Telefon: Douglas 651.
Omaha — Nebraska.

Grocery a feanlický obchod
vlastní v č. 1622 No. 10. St. OMAHA.
HENRY P. MARQUARDT.

Kužďe úterý čerstvé maso a jiné potraviny a jidla. Odstavil umazávané zboží třikrát týdně. Tel. Doug 3750.